

"VUK OŘEŇENÍ"

Malá osada Alten Teich (Starý rybník) obce Vildštejn (Skalná) v západních Čechách nedaleko Chebu. Nad vsí se nacházejí rozvaliny stejnojmenného původně románského hradu.¹

Alten Teich byl vlastně poplužním dvorem na panství hraběte von Helffelda. Jako deputátníci, tedy chudí nádeníci na panském, zde za první republiky žili manželé František a Katarina Trüberovi se sedmi dětmi. Tatínek jezdil s hraběcím volským povozem. Byla to typická rodina českých Němců, římsko-katolického vyznání, která se nehlásila k žádné politické straně. Celá rodina žila velmi chudě. Z dětí byli čtyři chlapi (Franz, Rudy, Wenzel a Antonín) a dvě děvčata (Maria Anna a Rosemary).

Trüberova rodina

zleva: maminka Katarina, malá Rosemarie, Rudy, tatínek Franz, Annemarie (později Ráczová), Franz ml. a Tony (Toníček).

Na obrázku chybí utopený nejstarší a Wenzl.

¹ Do této obce se mj. později přistěhují z rumunského Banátu rodiče českého fotbalisty Pavla Nedvěda.

Osudem chlapců se stala voda. Nejstarší z nich se utopil v Labi a nejmladší Antonín, který se propadl pod led, byl zachráněn. Z hlediska místopisu točnického nás dále budou zajímat osudy dvou dětí, a to Marie Anny (Annemary), provdané Rácové a Antonína, Toníčka Trübera.

Během roku 1938 po vyhlášení Karlovarského programu sudetských Němců Konrádem Henleinem, se situace změnila. Vůdce všemi možnými způsoby začal podporovat sudetské Němce, neboť je chtěl využít ve střetu s Československem. Všestranná podpora umožnila výrazně zlepšit rodinné postavení a životní podmínky sudetských Němců. Tato podpora pokračovala i po Mnichovu. Ale něco za něco...

Zvrat nastal s napadením Polska a tím i zahájením 2. světové války. Sudetští Němci museli s povděkem všichni narukovat. Všichni tři dospělí bratři se dostali na východní frontu. (Pouze o Wenzlovi se ví, jak a kde padl - 20. července 1944 u Sevastopolu, ale to již měl částečně umrzlé nohy ze zimního blokády Leningradu.)

Úmrtní oznámení Wenzla Trubera

Wenzl Trüber (†20.7.1944), Rudy, který rád maloval, zmizel u Stalingradu a Franz v bitvě u Kyjeva.

Budoucí paní Ráčzová po tři roky sloužila u českého přednosty železniční stanice pana Kříže, který ji chtěl odvézt k Američanům.

přednosta železniční stanice pan Kříž

Ten po válce, protože zůstal v Sudetech, jist si represáliemi, odešel na západ. Rodina Trüberova, která čekala až se vrátí synové z fronty zůstala i po osvobození západních Čech spojenci. A to se jí stalo osudným... Američané ustoupili za demarkační čáru a českými úřady bylo zahájeno divoké a později organizované vyhnání Němců z Čech. Skoro tři miliónů českých Němců z Československa odešlo, nezůstali však pouze němečtí antifašisté, jak se často sděluje, ale i na 200.000 českých Němců z chudých rodin.

Ti byli posláni na nucené práce zpočátku v místě a pak do vnitrozemí. A právě toto postihlo rodinu Trüberovu. Ještě předtím jim byly opilý národním komisařem sebrány doklady, veškerý majetek a úspory. Poté, v roce 1947, byli převezeni s minimálními zavazadly (30 kg) ve vagónech² do středních Čech a nasazeni na zemědělský statek v Málkově u tehdejší majitele a pozdějšího národního správce pana Karbana.

statek Málkov

Nyní přeskočíme a dostaneme se na Žitný ostrov na Slovensku. Tam se nachází Nagy Abony (dnes Velké Blahovo) u Dunajské Stredy se 380 čísly popisnými. Odtud pochází rodina Ráczo.

Otec byl truhlář, měli ale i hospodářství, dvě krávy, prasata a koně. Blahovo patřilo před 2. světovou válkou a během ní k Maďarsku. Teprve po ní, na základě Postupimské konference, připadl Žitný ostrov Československu. Rodina Ráczo tak na rozdíl od Trüberů neměla československou státní příslušnost.

² „Něrekli nám kam, ani jak dlouho pojedeme.“

Ráczovi měli stejně jako Trüberovi hodně dětí. Bylo jich osm, čtyři synové a čtyři dcery. Tatínek za 1. světové války bojoval na východní frontě, padl do ruského zajetí a strávil v něm pět let. Naučil se dobře rusky, aniž by tušil, že se mu to jednou bude hodit.

Během druhé války nebyl nikdo z rodiny nasazen na frontu. Horthyovské Maďarsko patřilo podobně jako Rumunsko k německým spojencům, a proto se Sověti snažili, aby nebyla otevřena druhá fronta spojenců na Balkáně. Tak bylo Maďarsko osvobozeno sovětskými vojsky. Sovětskými vojsky bylo osvobozeno také Velké Blahovo na jaře roku 1945. Aby si frontovní ruští vojáci odpočinuli, byli ubytováni v soukromých domech. Ráczovi byli ušetřeni velkého řádění ruských vojáků, protože tatínek se stal jejich tlumočnickem. Přesto mladé novomanžele tatínek zamykal v ložnici a klíč nosil u sebe. Opilí ruští vojáci se povalovali na hnojišti a na zápraží. Jeden z nich pil vodu přímo z koryta pro prasata, jiní si lili kbelíky vody na hlavu, aby vystřízlivěli. Jeden z vojáků ochutnal syrová vejčička a ostatní rozbil. Když vojáci našli foukací harmoniku, chtěli si ji vzít s sebou. A tak ji nakonec Ráczovi schovali u sousedů.

Starostou obce se stal komisař Sergej, který měl u sebe stále dvě pistole a byl stále opilý. Místní školy zůstaly uzavřené, a tak pan Rácz nenastoupil na gymnázium (potom chtěl jít studovat na kněze).

Celý rok byl klid, až 15. prosince 1946 zastavilo před domem nákladní auto. Z něho vystoupili slovenští vojáci a jeden partyzán, který stál stranou. Přikázali maďarským rodinám, že se mají obléct a rychle zabalit. Tatínek tušil něco zlého, protože poslal syna Ondřeje pro prst země od domu, aby ji měl do hrobu. Mohli si vzít mohutného ovčáckého psa Riga. Po naložení je odvezli na nádraží, vsadili do dobytčáku a nocí vyjeli. Nevěděli, kam je vezou. Tatínek se jen bál, aby to nebylo na Sibiř. Když ráno vykoukli, oddechli si, projížděli Moravou. Když konečně další noc zastavili, ozvalo se zabouchání na dveře. Když se dveře otevřely, stál tam ve sněhu vysoký muž. To byl statkář Karban, který si je odvezl na svůj statek na Málkově.

Byla páteční noc, zavedli je do místnosti, kde byly slavníky a tam je nechali. Přes víkend jim dali pokoj, aby se rozkoukali. Maminka plakala a kluci šli nakoupit nohama, rukama jídlo, protože vůbec nerozuměli a nemluvili česky. V pondělí si je rozdělili na práci a pan Rácz nastoupil u koní.

mladý Ondřej Rácz

Karbanovi říkali „šéf“ a jeho paní „milostpaní“. Pan Karban, když zjistil, že zemědělství rozumějí, držel nad nimi ochrannou ruku.

V březnu 1947 se na Málkově objevili Trüberovi a osud obou rodin se začal spojovat...

zadní štít statku v Málkově

Když Trüberovi přijeli na Málkov, komentovala to „špatná hospodyně“ ze slovenské rodiny Kopperových těmito slovy: „*Přišli Němci, už nebudeme pracovat a vezmeme si bič.*“

Zavedli je do kuchyně, kde se budoucí manželé Ráczovi poprvé viděli. „*Mrkal na mě,*“ říká paní Ráczová. Po tři roky (tj. do roku 1949) neměli obě rodiny žádné doklady. Mezitím pracovali na statku a snažili se přivyknout novému prostředí. Na statku žila a pracovala ještě jedna německá rodina (rodina Schultesova), která měla dva syny Egona a Carla. Chtěli, aby si paní Ráczová vzala jednoho z nich – ta však nechtěla.

Občas se setkávali s českým nacionalismem. Bylo jim např. zakazováno se modlit v němčině. Když maminka Trüberová onemocněla, dopravili ji do berounské nemocnice, kde je nechali velmi dlouho čekat. Řádová sestra, která se u nich zastavila jim řekla: „*Nauč se česky. Tady jsi v Čechách.*“ Kvůli pozdní lékařské pomoci maminka zemřela na žlučníkový záchvat.

maminka Katarina v sudetské zotavovně před válkou (na předním lehátku)

*maminka Katarina Trüberová
jako statná žena na začátku války*

hubená maminka v rakvi v roce 1948

Po smrti maminky se Trüberovi přestěhovali na statek do Skuhrova. Tehdy do přijel pan Rác na kobylce Jiřině do Skuhrova k Truberům. „Vypadal jako princ,“ říká po letech paní Rácová. Začali tedy žít spolu, ale nemohli se vzít, protože neměli doklady.

snoubenci Rácovi

V roce 1948 se jim narodil syn Herbert.

V roce 1949 přišlo nařízení, že se mohou vrátit domů. Z Trüberů se vrátil domů pouze tatínek a Toníček. Tatínek brzy na to zemřel a Toníček se naučil hledat minulost v alkoholu.

Antonín Trüber po válce

Ráčzovi se vrátili všichni zpátky ve stejném roce do Blahova. V jejich domě však bydlel ten partyzán s rodinou, co stál poblíž auta, když je v roce 1946 odváželi... I odehrál se tento rozhovor: „*My jsme tady doma.*“ „*Já mám dekret!*“ Začali se hádat a byla přivedena policie. Ráčzovi mezitím vyskládali věci z povozu. Policisté navrhli, že poskytnou Ráčzovým náhradní byt. Ti to odmítli, že jsou zde doma. Policie je chtěla poslat zpátky. „*Bud' zůstaneme tu nebo nás odvezte zpět do Čech.*“

Toho dne se vrátili i sousedé Ševcovští a když je současný majitel nechtěl vpustit do domu, dům zapálili. Toho se zalekl i bývalý partyzán u Ráčzů a radši přijal nový byt a dům vyklidil.

Pán Ráčz byl přidělen na práce do Bratislavy, ale táhlo ho to zpět. Protože neměl peníze, prodal kolo, které mu daroval pan Karban a vrátil se. Později se zpět vrátil i starší bratr pana Ráce(Rudolf), který později bydlel v Karlštejně a Berouně. Bratři Josef a František zůstali na Slovensku. V rodném statku zakotvila sestra Tereza, provdaná Molnárová, se svou rodinou.

V roce 1949 se Ráčzovým narodil druhorozený syn Rudolf a rok na to dvojčata Ondřej a Josef.

dvojčata v roce 1950

Mezitím se v roce 1950 Ráčzovi vzali a svatbu jim vystrojil tehdy již pouze národní správce pan Karban, který jim šel i za svědka. Na svatbu jim zapůjčil i vlastní automobil.

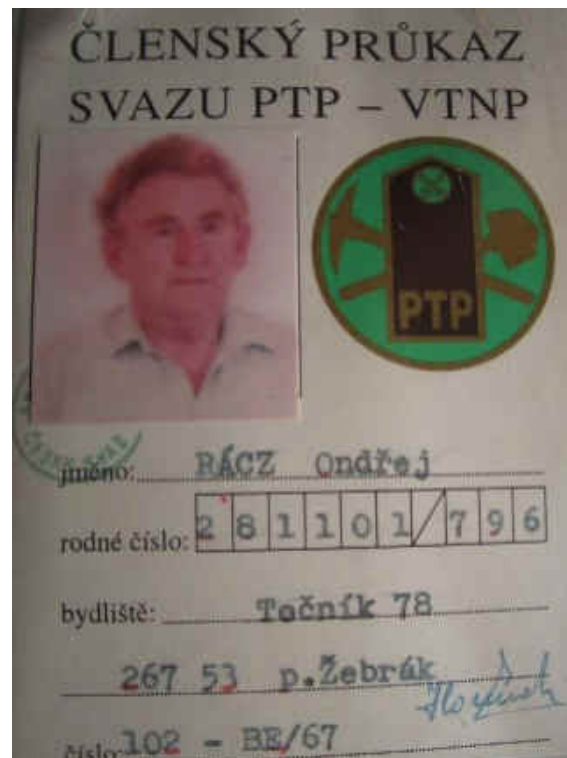

manželé Ondřej a Annemarie Rácovi

Dostali deputátní byt ve Skuhrově. Moc si ho ale neužili, neboť pan Rác nastoupil na 2,5 letou vojenskou službu u PTP („černí baroni“) do dolu Doubrava v Karviné.

PTP voják Ondřej Rác

průkaz PTP

vojenská knížka

Ve Skuhrově žili do roku 1966, a pak se přestěhovali do Točnicku, kde bydlí v bytovce i s Toníčkem dodnes. Všichni pracovali na točnickém statku až do jeho rozpuštění.

dnešní „vyhnaní“ v Točnicku

zleva: Antonín Trüber, Marie Anna (Annemary) Ráčzová, roz. Trüberová a Ondřej Ráčz